

Κεφάλαιο 7

Κλασική Εποχή

Οι Τέχνες και τα Γράμματα

Στόχοι:

- Με το τέλος της ενότητας οι μαθητές να είναι σε θέση να διαπιστώσουν τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της ελληνικής τέχνης σε συνδυασμό με τις πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις της περιόδου.
- Οι μαθητές να είναι σε θέση να διαπιστώσουν την επίδραση της αρχαίας ελληνικής τέχνης στον σύγχρονο κόσμο.

Μέσον: Τα μνημεία της Ακρόπολης και τα έργα των σπουδαιών καλλιτεχνών της εποχής. Κείμενα από τον Πausανία.

α) Οι μαθητές μπορούν να δοκιμάσουν να περιγράψουν και να αναλύσουν τα έργα.

β) Το υλικό προσφέρεται για δημιουργική καλλιτεχνική έκφραση των παιδιών (ζωγραφική, αναπαράσταση, ανάμειξη στοιχείων κλπ) με χρήση στοιχείων από την τέχνη της εποχής.

Εισαγωγικό κείμενο: Οι εργασίες στην Ακρόπολη ξεκίνησαν στις αρχές της δεκαετίας 470-460 π.Χ., ενώ μέχρι τότε τα ερείπια των προγενέστερων κτισμάτων δεν είχαν απομακρυνθεί, για να θυμίζουν, σύμφωνα με τον πανελλήνιο όρκο στις Πλαταιές, τη βαρβαρότητα των Περσών. Η έναρξη των έργων στον Παρθενώνα συνέπεσε με την απόφαση μεταφοράς 5000 ταλάντων από τον συμμαχικό θησαυρό της Δήλου στην Ακρόπολη. Μόλις ολοκληρώθηκε οικοδομικά ο Παρθενώνας, κι ενώ ακόμα δεν είχε τελειώσει ο γλυπτός του διάκοσμος, άρχισε η ανέγερση των Προπυλαίων και του πύργου πάνω στον οποίο χτίστηκε ο ναός της Αθηνάς Νίκης. Μετά το πέρας των εργασιών στον τελευταίο, και λίγο μετά την ειρήνη του Νικία, ξεκίνησαν οι εργασίες στο Ερέχθειο, που ολοκληρώθηκε με το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.

Παυσανίας, *Αττικά* 24.1,3-5,7¹: Τα αγάλματα της Ακρόπολης². Ο ναός της Αθηνάς και η γλυπτή διακόσμηση των αετωμάτων του.

Εδώ (στην Ακρόπολη) βρίσκεται και ένα πλαστικό έργο που παριστάνει την Αθηνά να χτυπάει το Σιληνό Μαρσύα, γιατί είχε περιμαζέψει τους αυλούς που η θεά επιθυμούσε να μείνουν πεταμένοι [...] [...]. Εδώ είναι στημένος και ανδριάς του Τιμόθεου του γιου του Κόνωνα, καθώς και του ίδιου του Κόνωνα. Η Πρόκνη που είχε βουλευθεί το κακό για το παιδί, η ίδια και ο Ίτυς, είναι ανάθημα του Αλκαμένη. Παριστάνεται επίσης η Αθηνά που κάνει να παρουσιαστεί το δέντρο της ελιάς και ο Ποσειδών το κύμα. Και αγάλματα του Δία υπάρχουν, ένα του Λεωχάρη και ένα του λεγόμενου Δία Πολιέα [...]

Ως προς τον ναό που τον ονομάζουν Παρθενώνα, η παράσταση του αετώματος που βρίσκεται πάνω από την πλευρά της εισόδου του είναι ολόκληρη σχετική με τη γέννηση της Αθηνάς· στο οπίσθιο αέτωμα παριστάνεται η φιλονικία του Ποσειδώνα προς την Αθηνά για τη γη. Το άγαλμα το ίδιο είναι καμωμένο από ελέφαντα και χρυσάφι. Στη μέση του κράνους του υπάρχει πλαστική εικόνα Σφίγγας -τις σχετικές με τη Σφίγγα παραδόσεις θα τις αναφέρω όταν προχωρήσω στα

¹ Τα κείμενα του Παυσανία είναι μετάφραση του Ν. Παπαχατζή, εκδόσεις Ι.Ν. Ζαχαρόπουλου, Αθήνα 1954.

² Οι μαθητές μπορούν μέσα από το κείμενο του Παυσανία να φανταστούν πώς ήταν διακοσμημένη η Ακρόπολη και να αντιληφθούν ότι δεν ήταν μόνο τα κτίσματα αλλά ένας μεγάλος χώρος όπου οι διάσημοι καλλιτέχνες της εποχής εξέθεσαν τα καλύτερά τους έργα, εμπνευσμένα από τη μυθολογία και τη θρησκεία της εποχής. Έτσι συγχρόνως αποτελούσε όχι μόνο ένα πεδίο αισθητικής απόλαυσης αλλά επίσης αναγωγής ταυτότητας και παιδείας.

"Βοιωτικά"- και σε καθένα από τα πλάγια υπάρχουν γλυπτικές παραστάσεις γυριπών.

[...] Το άγαλμα παριστάνει την Αθηνά όρθια, με χιτώνα μακρόν ως τα πόδια και με γλυπτική παράσταση της Μέδουσας από ελεφαντόδοντο στο στήθος· η θεά κρατεί και Νίκη, ύψους τεσσάρων περίπου πηχών, ενώ με το άλλο χέρι βαστάει δόρυ· κοντά στα πόδια της βρίσκεται η ασπίδα και κοντά στο δόρυ ένα φίδι, το οποίο είναι ίσως ο Εριχθόνιος. Στο βάθρο του αγάλματος υπάρχει ανάγλυφη παράσταση της γέννησης της Πανδώρας [...]

Ο ναός του Ερεχθείου
Οι καρυάτιδες

Δυτική Ζωφόρος του Παρθενώνα

Παυσανίας, *Αττικά* 25.1: Το άγαλμα του Περικλή Στην Ακρόπολη των Αθηνών υπάρχει και πλαστική εικόνα του Περικλή, γιου του Ξάνθιππου, και του ίδιου του Ξάνθιππου, ο οποίος έκαμε τη ναυμαχία με τους Μήδους στη Μυκάλη · ο ανδριάς όμως του Περικλή είναι αλλού στημένος · στου Ξάνθιππου κοντά είναι στημένος ο ανδριάς του Ανακρέοντα από την Τέω, ο οποίος πρώτος μετά τη Λέσβια Σαπφώ έγραψε προπάντων ερωτικά ποιήματα · και η στάση του μοιάζει με ενός μεθυσμένου ανθρώπου που τραγουδάει [...]

“Ο Περικλής, υιός του Ξανθίππου, Αθηναίος”. Μάρμαρο, ρωμαϊκό αντίγραφο ελληνικού πρωτοτύπου 430 π.Χ..

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ³

ΣΤΟΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΚΟΣΜΟ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Κτίριο Παλαιάς Βουλής, Αθήνα

Ρώμη

³ Οι μαθητές μπορούν να αναπτύξουν δική τους ανάλογη εργασία για την επίδραση της αρχαίας Ελλάδας στη Δύση και τον σύγχρονο κόσμο ευρύτερα.

Ζάππειον Μέγαρο, Αθήνα

Επαρχιακό κοινοβούλιο της Μανιτόμπας (Καναδάς)

Μνημείο Τζέφερσον-Ουάσιγκτον

Βερολίνο

ΓΛΥΠΤΙΚΗ

Ρώμη

Ρώμη

Ρώμη

Αθήνα

Περικλής, Βερολίνο

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Περικλής και Ασπασία στο στούντιο του Φειδία,
Hector Leroux (1682 - 1740)

Πηγές

<http://www.mlahanas.de/Greeks/Bios/Pericles.html>

<http://www.cirp.org/library/history/hodges2/hodges05.jpg>